

1475. Toplantı, 19-21 Eylül 2023 (DH)

H46-38 Selahattin Demirtaş (No. 2) grubu v. Türkiye (Başvuru No. 14305/17)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası

Referans belge
CM/Notes/1475/H46-38

Kararlar

Bakanlar Komitesi

1. *Selahattin Demirtaş (No. 2)* davasında Mahkeme'nin, başvuranın, suç işlediğine dair makul bir şüpheyi destekleyecek kanıt olmaksızın tutuklandığı (madde 5, §§ 1 ve 3 ihlali) ve göz altına alınmasının ve tutuklu yargılanmasının gizli bir amaç taşıdığı (5. maddeyle birlikte değerlendirilen 18. madde ihlali); başvuranın yasama dokunulmazlığının kaldırılması ve ceza kanununun kendisinin siyasi konuşmaları nedeniyle cezalandırmak üzere kullanılma şeklinin öngörülebilir ve kanuni olmadığı (10. madde), tutuklanmasının Meclis faaliyetlerine katılmasını fiilen imkansız kıldığı (1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi) yönündeki tespitlerini hatırlatmıştır; ayrıca Mahkeme'nin *Selahattin Demirtaş (No. 2)* kararında belirttiği çıkarımların *Yüksekdağ Şenoğlu ve Diğerleri* davası için de geçerli olduğunu, bunun yanı sıra soruşturma dosyasına erişim kısıtlaması nedeniyle tutukluluğun hukuka uygunluğu hakkında hızlıca karar verilmesi hakkının da ihlal edildiğini (madde 5 § 4) hatırlatmıştır;

Bireysel önlemlere ilişkin olarak

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin tespitlerine ve Komite'nin kararlarına rağmen başvuranlar Demirtaş ve Yüksekdağ Şenoğlu'nun tutukluluk hallerinin devam etmesinden derin üzüntü duyduklarını ifade etmiş;

3. başvuranların tutukluluğunun devam etmesinin, mahkemeler dahil olmak üzere ulusal makamların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tespitlerini ve Komite'nin Sözleşme'nin 46. maddesi kapsamında *restitutio in integrum* (eski hale iade) yükümlülüğüne dayanan kararlarını dikkate almadığı çıkarımını güçlendirmesinden son derece kaygı duyduklarını ifade etmiş; Türk yetkililere başvuranları derhal serbest bırakmalarını, Demirtaş davasında ise, örneğin Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvurular sonuçlanana kadar tutukluluğa alternatif önlemleri araştırmalarını bir kez daha güçlü bir şekilde tavsiye etmiş;

4. üye Devletleri, Genel Sekreteri ve diğer ilgili Avrupa Konseyi organları ile Gözlemci Devletleri Türk yetkililerle temalarında başvuranların tutukluluk halinin devam etmesi meselesini gündeme getirmeye ve bu durumu sonlandırmak için acil eylem çağrısı yapmaya davet etmiş;

5. söz konusu kararın uygulanmasını sağlamaya hazır olduklarını teyit etmiş ve o tarihe kadar başvuranların hala serbest bırakılmamış olması durumunda 1483. toplantılarında (Aralık 2023) (DH) bu konuyu yeniden ele almaya karar vermişlerdir.

Genel önlemlere ilişkin olarak

6. yetkililere, milletvekillerinin siyasi konuşmalarına ilişkin mevcut usul güvencelerinin uygulamada etkili olmasını ve siyasi görüşünü savunanlara dokunulmazlık koruması sağlayacak yasal ve diğer önlemleri almaları yönünde yaptıkları çağrılarını tekrarlamış; ve Reykjavik Demokrasi İlkeleri'nin ruhuna uygun olarak yetkilileri Mahkeme tarafından belirtilen sorunların çözümünde Avrupa Konseyi'yle, özellikle de Venedik Komisyonu'yla işbirliği içinde çalışmaya davet etmiş;

7. Türk yetkilileri, terörle ilgili kanunların uygulanması hususunda sanıkların siyasi görüşlerini ifade etmelerinin bir silahlı örgütle aralarında aktif bağ kurmaya elverişli bir eylem teşkil etmek için yeterli olmadığını gösteren emsal yerel mahkeme ve savcılık kararlarını sunmaya davet etmiş;

8. ayrıca, *Yüksekdağ Şenoğlu* davasında eylem planının sunulması için tanınan sürenin henüz dolmamış olması nedeniyle, Mahkeme'nin madde 5 § 4 kapsamına giren bulgularına cevaben alınması gereken genel önlemleri incelemek için erken olduğunu kaydetmiş; Mahkeme'nin bulgularını göz önüne alarak yetkilileri, yakında çıkacak eylem planlarında soruşturma dosyalarına erişimi kısıtlama kararlarının sadece kesinlikle gerekli olduğu ve ayrıntılı olarak gerekçelendirildiği hallerde alındığı ve dosya örneğine erişmenin soruşturmaları nasıl engelleyeceği hususunda bilgi vermeye teşvik etmiş;

9. bireysel önlemleri 1483. toplantılarında (Aralık 2023) (DH), genel önlemleri ise Mart 2024'te yapılacak DH toplantısında ele almaya devam etmeye karar vermişlerdir.